

Norges vassdrags- og energidirektorat
Konsesjons- og tilsynsavdelinga
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Bergen 1.september 2008

HØRINGSUTTALELSE TIL HÅFOSS KRAFTVERK

Innledning

Sunnhordland Kraftlag AS har søkt Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) om tillatelse etter vannressursloven § 8 til å bygge Håfoss kraftverk og utnytte fallet i Håfossen i Fjæraelva i Etne kommune, fra Rullestadvatnet, kote 96,5, og ned til kote 33,5. Håfoss kraftverk vil bli plassert i Fjæra innerst i Åkrafjorden i Etne kommune i Hordaland. Fjæraelva er nederste delen av Dalelva som har nedslagsfelt fra Vintertun, Borddalen og Rullestad-området. Samla nedslagsfelt er om lag 105 km².

Prosjektet er planlagt med inntak på kote 445 og bygging av et kraftverk på kote 25 med installert effekt på 9 MW og stipulert årlig middelproduksjon på 28,2 GWh.

Rullestadvatnet er søkt regulert med 1 meter senkning.

Naturvernforbundet Hordaland (NVH) takker for utsatt høringsfrist og har følgende kommentarer til søknaden.

Verdier

De temaene som vil ha betydning for allmenne interesser ved dette prosjektet er etter NVH sin mening følgende:

- Landskap
 - Verdifulle landskapselementer
 - Fjordlandskap
- Fisk og fiske
- Friluftsliv
- Reiseliv hvor landskapet eller naturen er en vesentlig del av attraksjonen

Landskap

Verdifulle landskapselementer

Det omsøkte prosjektet vil bruke Rullestadvatnet som magasin og innbefatter 1 meter regulering ved senkning av vatnet og en demning ved utfallsosen til vatnet. Strekningen mellom demning og kraftstasjon består av 2 markante fossesoner og en elvestrekning på om lag 180 meter mellom disse to fossene.

Prosjektområdet ligger innerst i Åkrafjorden, omtrent 1300 meter fra fjordbotnen. Området er dermed ikke i direkte berøring med selve fjorden, men har en såpass nærhet at det vil

samvirke med fjorlandskapet og være innenfor influensområdet. Fjæraelva renner også ut i fjordbotnen.

Håfoss er en bred og lang foss med bratt fall som ikke er innskutt i landskapet men eksponerer seg ut i rommet med fall over åpent terrassert berg ned til kote 33,3. Denne strekningen er bratt med den alltid hvite fossestripen som en dynamisk vertikal bevegelse som kontrast mot det svarte nakne berget som opptrer statisk. NVH har ikke de eksakte dataene men antar at fallet er om lag 60 meter over en horisontal strekning på 150 meter.

Utløpet fra Rullestadvannet er representert ved en foss som ikke har høyden og bredden til Håfoss men da gjennomstrømmingen er den samme blir fossen markant og inntrykkssterk. Denne fossen er synlig fra E 134 der den passerer over bruene til elva noen titalls meter fra fossen. Utløpsosen ligger omtrent kant i kant med E 134.

Eventuell realisering av omsøkt tiltak vil redusere vannføringen i disse to fossene kraftig og fjerne de som markante og inntrykkssterke landskapselement og medføre betydelige negative konsekvenser i et helhetlig kulturlandskap. De landskapsmessige konsekvensene kan vanskelig avbøtes ved tiltak som minstevannføring.

Rullestadvatnet ligger som et blikkfang og utgjør det største arealet i den åpne dalen som utgjør bygda Rullestad. Før og etter Rullestad har dalen en innsnevret form. Den nye E 134 gir utsikt over bygda og hele vannet for de veifarende langs denne viktige ferdselsåren.

E 134 er i tillegg til å være europavei også stamvei og går fra Drammen i øst, over Haukelifjell, til Haugesund i vest. Veien er den mest brukte og viktigste transportåren mellom øst og vest, og knytter Oslo-, Drammen- og Grenlandsområda sammen med områdene rundt Bergen og Haugesund.

I nær tilknytning til dette veinettet ligger det lokalt og regionalt også ferjeterminaler og flyplasser som er viktige innfallsporter for utenlandske turister og hvor veien løser dem til eller gjennom landskapet i prosjektområdet.

E 134 har fått økt lokal betydning gjennom en av Vestlandets største reiselivssatsninger på Seljestad/Røldal hvor flesteparten av brukerne kjører forbi Rullestad på E 134.

Søknaden påstår at Rullestadvatnet har en naturlig vannstandsvariasjon på flere meter. Det skal være et stadig tilbakevendende problem at bøene langs vannet blir satt under vann. En regulering på 1 meter vil kunne gjøre slike perioder færre og med mindre varighet. NVH har kontakt med observatører som regelmessig trafikkerer denne strekningen, noen har sågar kjørt gjennom Rullestad i flere tiår. Ingen har noensinne opplevd denne påståtte vannstandsvariasjonen eller at bøene har vært satt under vann. NVH skal ikke benekte at det kan forekomme, men ser på uttalelsen som en overdrivelse for lettere å få aksept for et stort inngrep. En regulering på 1 meter vil etterlate strendene med store døde soner. NVH anbefaler NVE å ta en befaring der inntaket er tenkt plassert for med selvsyn å se hvor grunt det området er. Også bilde på side 7 i søknaden med undertekst "Område for inntaksplassering" viser med all tydelighet den minimale dybden og omfanget av hva en regulering vil påføre av sår i landskapet.

Det er en bøl som grenser til vatnet og den ligger mot nordøst med en grenselinje på om lag 300 meter langsmed vatnet. Er vannstandsvariasjonen et slikt problem som det blir hevdet er det fullt mulig å plastre denne strekningen. Med all steinen tilgjengelig etter drivingen av Rullestadtunnelen kunne man lagd flomhindrende forbygninger overalt hvor man måtte ha behov for det.

NVH merker seg for øvrig at søker desavuerer verdien av området ved flere anledninger, ofte på en indirekte måte, mens såkalte fordeler, hvor usikre de enn er, blir fremhevet. NVH skal ikke gå inn på alle momentene her, vi regner med at NVE finner ut av det selv, men kort kommentere følgende utsagn: "Området ved Rullestadvatnet har dei siste åra vore merkt av tung anleggsverksemd i samband med bygginga av Rullestadtunnelen." NVH tolker utsagnet som om landskapet har tapt mye av sin verdi på grunn av inngrep i forbindelse med utbedring av E 134. NVH er av motsatt oppfatning og ser på den nye E 134 som et eksempel på hvordan nye tekniske anlegg kan tilpasses et gammelt kulturlandskap på en funksjonell og estetisk god måte uten å forringe verdien av landskapet. Vegvesenet er de senere årene blitt særdeles gode på slik tilpassning.

Vurdering

NVH mener at prosjektområdet inngår i et helhetlig natur- og kulturlandskap med særpreg og stor opplevelsverdi hvor fossene og de stupbratte fjellsidene opptrer med en dramatisk karakter. Verdivurderingen er å betrakte som stor. Bilde på side 6 i søknaden viser kvaliteten i landskapet. NVH legger ved noen bilder som understreker det samme. En befaring fra NVE vil være nyttig for å se verdien i landskapet. Området ligger lett tilgjengelig for lokalbefolkningen både i Rullestad og nærliggende bygder og tettsteder, for tilreisende og gjester på Halvfjordingen og andre reiselivsdestinasjoner lokalt og regionalt og alle veifarende langs den mye brukte E 134.

En senkning av Rullestadvatnet vil være spesielt synlig og skjemmende.

Reiseliv

Hordaland er blant de største reiselivsfylkene i Norge og genererer store inntekter og mange arbeidsplasser. Staten, fylket og kommunene har reiseliv som satsningsområdet og det skal satses store summer i mange prosjekter framover. Det er naturen og landskapet som er årsaken til at de reisende kommer. Dette gjelder enten det er førstegangsbesøkende, gjenbesøkende, rundreiseturister eller besøkende som befinner seg på samme plass gjennom hele oppholdet, i følge en fersk undersøkelse, nov. 2007, i fra Hordaland fylkeskommune.

Rullestad Aktiv Fritid er et reiselivsselskap med 30 lokale aksjonærer som har lagt til rette for turisme på Halvfjordingen nedentil Rullestadvatnet. Det er bygd høystandard utleiehytter, oppstillingsplass for 35 bubiler/campingvogner, teltplasser, sanitæranlegg, badebasseng og båter til utleie.

Sitat fra selskapets nettside: "Rullestad ligg mellom vakre fjell inst i Åkrafjorden. Naturen rundt er som skapt for den som set pris på friluftsliv og aktiv fritid. Det er mange fine turløyper i området og bygda ligg i starten av Haugesund Turistforening sine merka turløyper i indre Etnefjellet. Rullestad er inngangen til Åkrafjorden Landskapsark og ligg tett inntil Folgefonna Nasjonalpark. I bygda er det mange kulturminne som er verd eit besøk. For dei som er glad i vakker natur, frisk luft og som likar å bruke kroppen sin er Rullestad verdt eit besøk.

På Rullestad og i området rundt kan ein gå fine turar i vakkert kulturlandskap. I vatna og elvane kan ein fiske og auren bit viljug. I sjøen kan ein leige båt og Åkrafjorden er kjend som ein god fiskefjord.”

Rullestad Aktiv Fritid er med i Åkrafjorden Landskapsark som er et av prosjektene i Landskapsarkar i Hordaland hvor syv bygder i seks kommuner i fylket har fått den prestisjetunge statusen det er å bli valgt ut.

I Åkrafjorden Landskapsark er det flere bedrifter med forskjellige destinasjoner som deltar og hvor hensikten er å oppnå en synergieffekt for alle parter innenfor et helhetlig tilbud.

Landskapsarkar er unike natur- og kulturlandskap, avgrensa av felles kultur og identitetskjenne. Dette er et pilotprosjekt som skal fremme ny næringsutvikling i områder og bygder med spesielle kulturlandskap.

En Landskapsark må oppfylle Landskapsarkane sine 10 bud og NVH refererer 4 av dem her:

Kulturlandskap, bygninger og kulturminne blir tatt vare på og utviklet i samsvar med lokal egenart, miljø, kultur og estetikk

I Landskapsarkane er kulturlandskapet tilgjengelig

Landskapsarkane arbeider for øket miljøforståing og formidling av natur- og landskapsverdier

Geoturisme er et ledende prinsipp for reiselivsutvikling i parkane

Landskapsarkane har som strategisk hovedmål å bli en nasjonal satsning og være vesentlige i Norge sin markedsføring som natur- og kultureisemål internasjonalt. Strategien er blant annet å utvikle bygder og næringsliv slik at kultur og naturlandskap blir ivaretatt som attraktive reisemål og være føregangsområde på skjøtsel av kulturlandskap som utvikles til merkevare og Noregs mest utbredde Geoturisme-konsept.

Geoturismen har fokus på destinasjonen som helhet og det som fremmer stedets natur, estetiske karakter og den lokale kultur

Konseptet er basert på 13 prinsipper hvorav de som har relevans for denne saken forklarer at man skal ta vare på ressursene og miljøet ved å forhindre en utvikling som fører til degradering og overbeskatning av stedets miljø og egenart. Man skal derimot fremheve stedets egenart ved å utvikle det og forbedre det på en slik måte at lokalmiljøet gjenspeiler og bygger opp under lokal natur, kulturarv, fremmer lokal tilhørighet og fokuserer på stedets unike særtrekk i markedsføringen.

Åkrafjorden Landskapsark får offentlig støtte og er den av Landskapsarkane som har fått mest tilskudd i 2008.

Vurdering

NVH kan ikke se at en realisering av det omsøkte prosjektet er i samsvar med retningslinjene og prinsippene til Landskapsparkene og Geoturisme-charteret som Rullestad Aktiv Fritid er en del av. Halvfjordingen ligger inntil Rullestadvatnet og i kort gåavstand til Håfoss. Langs Åkrafjorden er det flere tilknyttede destinasjoner innenfor Landskapsparken. En realisering av det omsøkte prosjektet vil kunne gi negative utslag på den synergieffekten og diversifiseringen som parkideen er grunnlagt på og som skal komme flere aktører til gode.

Nå som det lokalt satses stort på reiselivet, i Åkrafjorden er det flere bedrifter og enkeltpersoner som deltar, vil både vatnet og fossene være av stor verdi som særpregede landskapselementer i et helhetlig kultur- og naturlandskap med egenart.

Fisk og fiske

Rullestadvannet inneholder ørret og strekningen fra Håfoss til Åkrafjorden fungerer som gyteområde for anadrom laksefisk i tillegg til en stor bestand av ferskvannsrørret. Det er usikkert hvilken virkning en regulering av Rullestadvannet vil få på ørretbestanden. Øket variasjon i vannføringen på grunn av pendling ved lavere vannføringer vil ha negativ virkning på fiskestammene i Fjæraelva nedstrøms kraftverket. Uforutsette utfall i stasjonen vil gi negative virkninger for de samme fiskebestandene.

NVH har opplysninger om at det tidligere har vært ål i det aktuelle vassdraget inkludert Rullestadvannet. Hvordan situasjonen er i dag vet ikke NVH. Det har lenge vært kjent at det står dårlig til med ålen. I løpet av de siste tiårene har bestanden kollapset i Europa, med 99 prosent reduksjon i antall rekrutterende åler siden 1970. I Norge viser studier ved Havforskningsinstituttet en dramatisk nedgang i den norske ålebestanden de siste årene. Ålen står som kritisk truet, både på den norske og den europeiske rødlisten.

Friluftsliv

Rullestadvatnet og Håfoss ligger som tidligere nevnt lett tilgjengelig for lokalbefolkning, gjester ved reiselivsbedrifter og andre tilreisende. En øket betydning og bruk av området er derfor naturlig.

Rullestad Aktiv Fritid markedsfører også turer i nærområdet og vi antar gjestene vil både fiske i Rullestadvatnet, besøke fossene og gå turer lokalt som gir utsyn til nevnte lokaliteter.

Rullestadvatnet har en stor bestand av ørret og blir brukt til fritidsfiske.

Like ved inntaket i Rullestadvatnet er det en lokalt nytta badeplass som nok også vil få øket bruk av tilreisende gjester.

Konklusjon

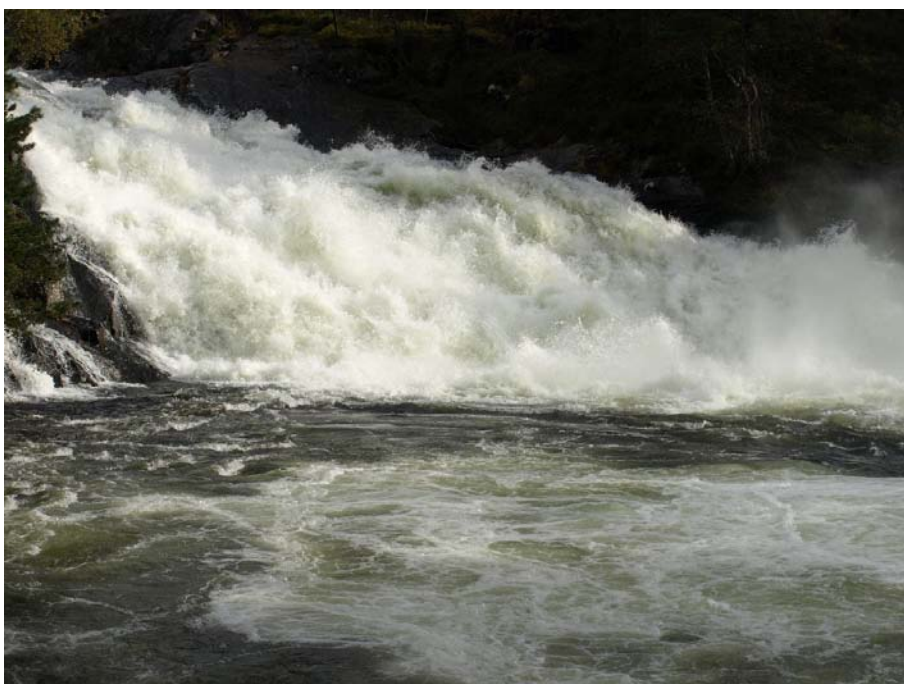
På grunnlag av de anførte bemerkninger i dette brev oppsummerer NVH med at søknaden om konsesjon for bygging av Håfoss kraftverk må avvises, da skader og ulemper for allmenne interesser overstiger fordelene ved tiltaket jf. § 25 i Lov om vassdrag og grunnvann.

Med vennlig hilsen
Hordaland Naturvernforbund

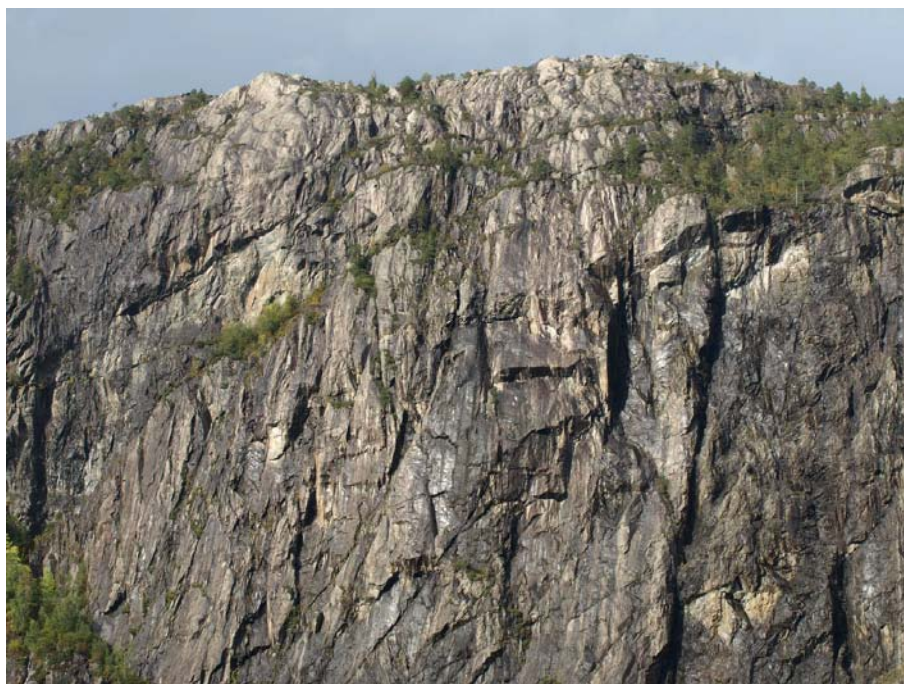
Oddvar Skre
Styremedlem

Kopi:
Miljøverndepartementet
Kommunaldepartementet
Olje- og energidepartementet
Direktoratet for naturforvaltning
Fylkesmannen i Hordaland
Hordaland fylkeskommune
Etne kommune
Reiselivsnæringen
Norges Naturvernforbund

Vedlegg

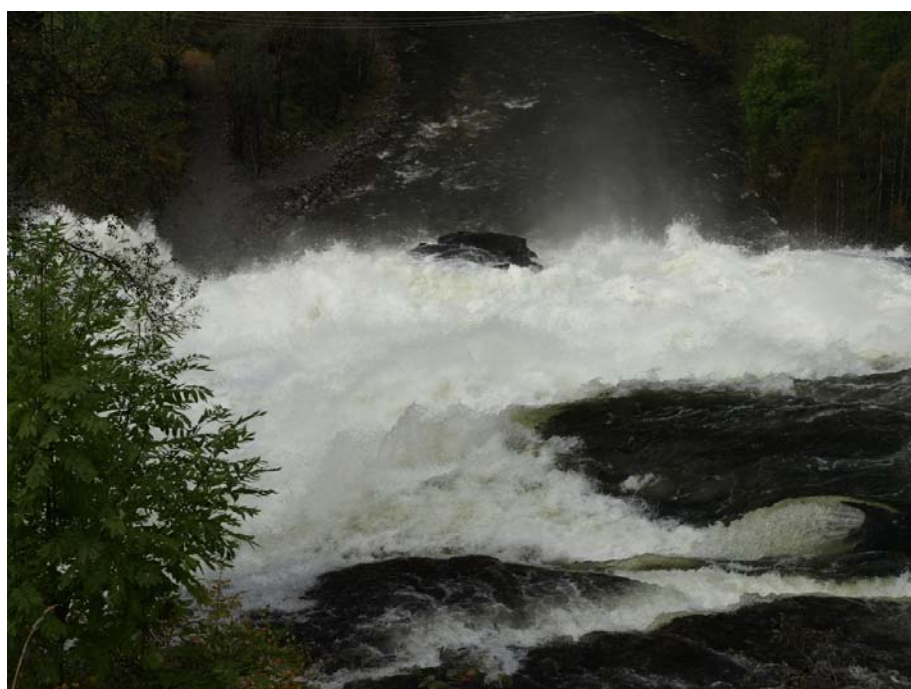
Vedlegg

Vedlegg

Vedlegg

Vedlegg

Vedlegg

